

Postmottak HOD

Dato: 09.09.2014

Vår ref: 14/3406 - DAK (14/23936)

Deres ref:

Forslag om å fjerne henvisning til abort - hørings svar

Vi viser til høringsnotat med forslag om å fjerne henvisning fra fastlege når kvinner begjærer abort, datert i Helse- og omsorgsdepartementet 27. juni 2014. Agder og Telemark bispedømmeråd vedtok følgende høringsuttalelse på sitt møte 8. september 2014 (sak 69/14).

Høringsuttalelse

Agder og Telemark bispedømmeråd og Agder og Telemark biskop takker for muligheten til å uttale seg om ovennevnte forslag. Vårt hovedstandpunkt er at vi støtter forslaget om at fastleger ikke lenger skal henvisne til abortinngrep, og heller ikke skriver under på kvinnens abortbegjæring. Dette vil ventelig løse mange leger fra en vanskelig samvittighetskonflikt: Konflikten mellom deres prinsipielle standpunkt mot dagens abortlov og abortpraksis på den ene side, og deres lojalitet mot arbeidsgiver og pasienters rettigheter på den annen side. Vi vil tro at den ordningen av de fleste vil bli oppfattet som en ren videreformidling av gravide kvinners ønske om abort, og ikke som en aksept av dagens abortpraksis. På den annen side kan det ikke utelukkes at også en slik videreformidling vil oppleves som etisk problematisk for enkelte fastleger.

Agder og Telemark bispedømmeråd leverte et fyldig hørings svar da saken om reservasjonsordning for fastleger var ute på høring våren 2014 (vedlegg). Når det gjelder de prinsipielle drøftingene om menneskerettighetenes bestemmelser om samvittighetsfrihet contra de rettigheter norske kvinner har etter abortloven, viser vi til den høringsuttalelsen (datert 24. april 2014).

Vi vil her nøye oss med å påpeke, som vi også gjorde i den forrige høringsuttalelsen, at samvittighetsfriheten er en menneskerett som her bør stå over norske særlover. Vi mener norske myndigheter bør ha respekt for alle leger som arbeider samvittighetsfullt med etiske problemstillinger i utøvelsen av sitt yrke. Uavhengig av hvilke konsekvenser disse legene trekker av sine overveielser, bidrar en slik prosess til en moralsk integritet som er positiv for legegjerningen. En leges oppgave er først og fremst å redde liv og helbrede sykdom. At noen leger ser det som problematisk at de kan bidra til å avslutte påbegynt liv gjennom henvisning til abort eller assistert befruktning, bør staten ha forståelse for. Forslaget i det nye høringsnotatet om at fastleger ikke skal ha anledning til å fordele oppgaver seg imellom av samvittighetsgrunner, er etter vår mening derfor ikke konstruktivt.

Gravide kvinner som oppsøker helsevesenet må møtes med respekt, enten de ønsker å ta abort eller beholde barnet. Vi er positive til at den gravide kvinnen fremdeles vil ha mulighet til å samtale med sin lege om abort eller om å beholde et barn. At fastlegen ikke lenger skal henvise til abortinngrep, endrer ikke dette. Fastlegen skal gi kvinnen veiledning og informasjon både om abortinngrepet og alternativer til abort.

Videre ser vi det som positivt at det foreslås å opprette et felles nasjonalt grønt telefonnummer for kvinner som uønsket har blitt gravide. Vi forutsetter at denne tjenesten også møter kvinner som er i tvil om abortinngrepet med respekt og relevant informasjon om alternativer til abort. Det samme må gjelde abortmottakene i spesialisthelsetjenesten. (Jfr. Lov om svangerskapsavbrudd § 1 der det slås fast at det er et mål at antall svangerskaps-avbrudd skal være lavest mulig, og samme lov § 2 der det understrekes at den gravide kvinnen skal «tilbys informasjon og veiledning om den bistand som samfunnet kan tilby henne».

I høringsdokumentet drøfter departementet begrepet «forholdsmessighet» når det gjelder arbeidsgivers inngrep overfor arbeidstakere som av samvittighetsgrunner ikke ønsker å utøve visse oppgaver. Den europeiske menneskerettighetsdomstolen (EMS) legger nå opp til en rettspraksis der man må vurdere i hvilken grad inngrepet overfor arbeidstakere står i forhold til alvorligheten av arbeidstakerens oppgavenekt. Tidligere var utgangspunktet for EMD at arbeidstakere kunne ivareta sin samvittighetskonflikt ved å slutte i jobben. Etter vår mening er det å reservere seg fra visse oppgaver for en fastlege, slik som for eksempel henvisning til abort eller til assistert befruktning, ikke så alvorlig at det skulle tilsi at legen burde slutte i jobben, all den tid det finnes praktiske måter å løse dette på. Vi tenker her på den løsningen at kolleger overtar pasienten i disse tilfellene.

Vi vil på den annen side understreke at fastleger ikke bør kunne reservere seg mot å henvise eller behandle personer på grunnlag av pasientens etnisitet, livssyn, politiske holdninger eller seksuelle legning. Da er vi over i problemstillinger som har med diskriminering av mennesker å gjøre.

Konklusjon:

1. Agder og Telemark bispedømmeråd og Agder og Telemark biskop støtter forslaget om at fastleger ikke lenger skal henvise til abort og heller ikke skrive under på kvinnens abortbegjæring.
2. Vi ser det som verdifullt at gravide fremdeles skal ha mulighet til å samtale med sin lege om spørsmål knyttet til abort, samt at legen skal gi kvinnen balansert informasjon. Dette bør inkludere alternativer til abort.
3. Fastleger med felleslister bør fortsatt ha mulighet til å fordele oppgaver seg i mellom når leger ikke ønsker å utføre enkelte oppgaver av samvittighetsgrunner.
4. Vi vil understreke at fastleger ikke bør kunne reservere seg mot å henvise eller behandle personer på grunnlag av pasientens etnisitet, livssyn, politiske holdninger eller seksuelle legning.

Med vennlig hilsen

Dag Arnulf Kvarstein

rådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur.

Mottakere:
Postmottak HOD